



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1100. Usque Ad Annum 1143

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1762

VD18 90117999

§. 22. Petri Abaelardi exordia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66385](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66385)

de se ipso habemus præ ceteris verissimi-
lia visa sunt, nam eum nimis vehemen-
ti affectu laborasse constat, quam ut ex
toto fidem facere possit.

Sæcul. XII.
A.C.1121.

In iis vero, quæ de sua desperatione
narrat, omnino fidem meretur Abaelar-
dus, cum dicit: *Abbas autem & Mona-*
chi S. Medardi arbitrantes me semper cum
ipsis remansurum, summa exultatione ve-
nientem susceperunt, omni obsequiorum
genere foverunt, & consolari adlabora-
runt; sed frustra, novisti enim, Domine!
heu! quanta cordis amaritudine tibi ipsi
irascabar! quanto furore te accusare au-
sus fui! verba mihi non supersunt, quibus
dolorem meum, pudorem, desperationem
satis explicem. His subjungit: *Legatus,*
statim penitentia ductus, post aliquot dies,
ratus se æmuloꝝ meoꝝ invidia satisfac-
ecisse, me de alieno monasterio liberatum
ad proprium remisit. Nempe Sancti Dio-
nyssii. Jam vero narrare oportet, quis
Abaelardus fuerit, & quæ vitæ ejus adjun-
cta; eaque potissimum ex propriis ipsius
Scriptis accipiemus.

ep. I.

§. XXII.

Petri Abaelardi exordia.

Petrus Abaelardus anno millesimo se-
ptuagesimo nono in finibus Britan-
niæ in oppido, vulgo *Palais*, tribus leu-
cis Nanneto distante, primo lucem aspe-

H h 4

xit.

Sæcul. XII.
A. C. 1121.

xit. Parens ejus, nomine Berengarius, literis saltem leviter tinctus, priusquam ipse Equitum Ordini adscriptus fuisset, filios omnes, antequam armis accingerentur, literis operam dare voluit. At Abaelardus, armorum tumultum fugiens, totam se Musis tradidit. Singulari diligentia Dialecticæ studuit, cujus amore varias provincias peragravit, quocumque eum optimorum in hac arte Magistrorum fama trahebat. Inter primos Præceptores habuit Roscelinum Compendiensem, quem complures errores celebratum effecerunt. Parisios vero venit Abaelardus circa annum millesimum centesimum, seque Guilielmi Campellensis, quo tunc nullus in Dialectica excellentior credebatur, discipulum professus est. Cum eo conversatus, amorem ipsius sibi initio conciliavit; sed deinde continuus disputandi pruritus & obstinatio invisum reddiderunt. Ergo Abaelardus, licet juvenis, Scholam regere cœpit, & primo Meloduni sub quorundam Dynastarum in illa regione tutela docuit. Verum postquam Guilielmus Campellensis ad Monasterium S. Victoris se recepit, Abaelardus secundo ipsum Magistrum, artem bene dicendi docentem, auscultavit. Postea autem, videlicet circa annum millesimum centesimum decimum tertium, Cathedram Dialecticæ in monte S. Genesæ,

Duchesne
Not. ad Abaelard p. 1143

Sup. lib. LXIV. §. 4.

Sup. lib. LXVI. §. 26.

vesæ, illa ætate adhuc extra muros Lu-Sæcul. XII.
 tetiæ Parisiorum posito, sibi erexit. A.C. 1121.

Guilielmo ad Episcopatum Catalaunensem promotum, Abaelardus Laudunum se contulit, Theologiæ operam daturus, sub Magistro Anselmo, cujus Discipulus Guilielmus Campellensis, pluresque alii *Marlot. Mé-*
 viri, sane maximi, fuerant; quippe in *trop. R. to. 2.*
 eorum numero Matthæus, postea Cardi- *p. 284.*
 nalis Episcopus Albanensis, Albericus Remensis & exinde Archiepiscopus Bitoricensis, Guilielmus Archiepiscopus Cantuariensis, Gilbertus Porretanus Episcopus Pictaviensis, recensentur. Ceterum Abaelardus, contempto Anselmo, viro ob ætatem & Doctrinam venerabili, quasi sponsione certans, explicare Sacram Scripturam, cui non studuerat, aggressus est. Quare eum Lauduno pellere coactus est Anselmus, ne omnes crederent, hunc suum Discipulum ex ore Magistri tam noxios errores hausisse. Inde Abaelardus Parisios reversus, sicut antea Dialecticam & Theologiam docuit, per multis confluentibus Discipulis, quos argumentorum subtilitas & sermonis elegantia capiebat. Ipse ditescere, famaque eruditionis in remotas oras pervadebat. Sed tanta prosperitas incautum in ruinam impulit.

Cum bonorum morum Abaelardo ultima esset cura, gloriæ inanis cupiditate

H h 5 &

Sæcul. XII.
A C. 1121.

Abaelardi
lascivia.

& voluptatis desiderio, quod huc usque represserat, abripi se passus, libidinosos oculos in Heloissam, Fulberti cujusdam Canonici Ecclesiæ Parisiensis neptem, conjecit. Erat vero Heloissa mediocri corporis forma, sed supra sexum docta, cupiebatque præterea Avunculus eam ad majorem eruditionem promovere. Itaque hac occasione Abaelardus in rem suam solertissime usus, Fulberto, homini avaro, per amicos pacta offerri curavit, ut ipsum in domum suam quocunque vellet pretio susciperet, ne domestica familiæ cura, inquietabat, ipsum a studiis avocaret, & vicinæ opportunitate uteretur; nam domus Canonici Abaelardi Scholæ junctæ erat. Fulbertus lætissimus annuit, & Neptem suam ampliore literatura imbuendam Abaelardo tradidit, qui cum puellæ non repugnantis animum facile sibi conciliaffet, exoptata licentia potitus est. Non sefellit plurimorum conjecturam occulta lascivia, Abaelardi discipuli negligentem & tepidum in docendo deprehendebant, & tandem omnium ultimus Fulbertus, qui de hospitis sui castitate nullatenus dubitabat, infamiam suam cognovit.

Ergo errorem dedoctus Abaelardum probrose e domo ejecit, cui post exiguum temporis spatium Heloissa, maximo lætitiæ sensu, se amoris mutui fructum in utero

utero gestare per literas significavit. Ipse Sæcul. XII. A.C. 1121.
 consentientem nocte quadam, cum abef-
 set avunculus, furtim sublatam in pa-
 triam suam ad sororem misit, in cujus do-
 mo filium peperit, eumque Astrolabium
 nominavit. Abaelardus, ut placaret
 Avunculum, qui ob ereptum nepti suæ
 pudorem, & clandestinum recessum, in-
 genti ira exarserat, promisit, se Heloissam
 in matrimonium accepturum esse, si mo-
 do res clam omnibus perageretur, ne fa-
 mæ jacturam subire cogereetur. Cum-
 que conditio Fulberto placuisset, desti-
 nata exsequi statuerunt. Itaque Abae-
 lardus in Britanniam * proficiscitur, futu-
 ram uxorem Parisios reducturus; at illa
 necdum eo adduci poterat, ut in connu-
 bii vincula consentiret, tum quod inglo-
 rium Abaelardo futurum esset hoc ma-
 trimonium, tum quod virum Sapientissi-
 mum in solius Philosophiæ amplexibus
 quiescere oporteret. Præterea quacun-
 que argumenta maxime plausibilia in ve-
 teribus sive Ecclesiasticis, sive profanis
 Scriptoribus legerat, congeffit, ut Dile-
 ctum suum a nuptiarum proposito amo-
 veret. (*) Sed non persuasit; quare
 eam

* Minorem.

(*) Non injucunda lectu sunt argumenta, qui-
 bus hæc pellex amicum suum Abaelardum a nu-
 ptiarum legitimarum consilio dimovere conata
 est.

Sæcul. XII. A.C. 1121. eam Parisios clam reduxit, & summo mane in quadam Ecclesia, præfente Avunculo & paucis testibus, Benedicti-
one nuptiali conjuncti sunt. Quo per-
acto, in diversa abierunt, atque raro &
secreto postea convenerunt.

Verum Fulbertus, ut honori suo con-
fuleret, brevi matrimonium, quod dissi-
mulare, data fide, promiserat, divulga-
re cœpit, cumque Neptis ejus id palam
atque addito juramento muliebri impu-
dentia negaret, eam multis contumeliis
afficie-

est. Inter alia dicit; indecorum viro fore, uni se
feminæ dicare, quem omnibus natura creasset
(tali indole, ab omni zelotipia & invidia alie-
nissima, inter Mahometanos in Turcia nasci de-
buisset hæc femina) tum etiam, molestiis maxi-
mis stipatum esse matrimonium, & Theophrasto
teste uxorem non esse ducendam viro Sapien-
ti, tandem Ciceronem rogatum ab Hircio, ut
post repudium Terentiæ sororem ejus duceret,
dixisse, se non posse uxori & Philosophiæ pari-
ter operam dare. In secunda epistola ad Pe-
trum suum dicit muliebri levitate: *Et si uxoris
nomen Sanctius ac validius videtur; dulcius
mihi extitit amica vocabulum, aut si non indi-
gnaris, Concubinæ vel scorti. . . . Deum te-
stem invoco, si me Augustus, universo præfides
mundo, matrimonii honore dignaretur. . . . Cha-
rius mihi est dignius videretur tua dici mere-
trix, quam illius Imperatrix.* Natalis Alex. ad
Sæc. XII.

afficiebat, quibus ut eam eriperet Abaelardus ad Monasterium Argenteoli prope Parisios misit, in quo olim puellula educata fuerat, ipsique ut Monasticis vestibus, excepto velo, indueretur, auctor fuit. Tunc vero Fulbertus ejusque Consanguinei, arbitrati, sibi illuisse Abaelardum, eamque Monialibus adscripsisse, ut se hoc pacto ab ea expediret, injuriam ulturi, postquam aliquem ex ejus familia data pecunia corrupissent, noctu in ipsius cubiculum admissi, dormientem pudendo & acerbo vulnere spadonem effecerunt, ne unquam deinceps Virgines comprimeret, sed continentiam vel invitum servaret. Hujus rei fama altera die per urbem sparsa, amici, tunc sane importuni, ad castratum convolant, & pudorem non ferenti solatium afferre conantur, ipso malo intolerabilius. Tandem magis probri impatientia, quam Religionis amore impulsus, ad monastici claustrum latibulum confugit, & Heloissæ ut exemplum sequeretur persuasit. Ipse in Abbazia S. Dionysii sacrum suscepit habitum, illa vero Argenteoli mansit, & Monialem professæ est, Romanæ ex antiqua Gentilitate Heroinæ, quam mulieri Christianæ & pœnitenti similior. Quippe inter cæremonias rei tam seriæ Lucani versus recitavit, quibus Poeta inducit Corneliam, neminem Pompeji, Conjugis sui, desientem, se

Sæcul. XII.

A.C. 1121.

Abaelardus

Eynuchus.

Phars. 8.

vers. 95.

se

Sæcul. XII. se ipsam miserandi exitus auctorem ac-
 A.C. 1121. cusantem, & dicentem, se jam a se ipsa
 perditæ conjugis pœnas exigere. Hæc
 elocuta Heloissa, tota lacrymis madens,
 ad aram accedit, & Velum ab Episcopo
 benedictum accipit.

Vix dum ab inflicto vulnere conva-
 luerat Abaelardus, cum eum complures
 Clerici adeunt, rogantque, ut iterum
 scholam regendam susciperet, atque ob-
 lata opportunitate docendi, sine alia cura
 & sine avaritia, uteretur. Abbas mona-
 chique San. Dionysiani consenserunt, læti,
 quod occasio nasceretur se se ab homine
 expediendi, qui ipsorum vitæ licentiam
 liberrime vituperabat. Ergo Abaelardum
 ad Prioratum Devilanum, suo Monaste-
 rio subjectum, dimiserunt. Aperta ve-
 ro Schola tot confluxere Discipuli, ut &
 diversoria & commeatus deficerent; ex
 omnibus enim Ecclesiæ Latinæ Regioni-
 bus quin ab ipsa urbe Romana non nulli
 adveniebant. Præprimis Theologiæ va-
 cabat, utpote studio monasticæ professio-
 ni magis congruo, Artes tamen Libera-
 les non negligebat, quas ab eo edoceri
 Discipuli ferventius expetebant. Cete-
 rum Abaelardus annos vitæ circiter qua-
 draginta, cum ad S. Dionysium Mona-
 chum induit, & cum in Concilio Sueffio-
 nensi condemnatus est, quadraginta duos
 numerabat.

§. XXIII.